

Psykologtidningen Nyheter på nätet 2008

Innehåll

Inför Psykologstudent09
Traumatiserade barn i Gaza utan hjälp
Stora brister i upphandlingar
Vill förbättra löneavtalet
Patienternas ställning ska stärkas
Extrapengar för KBT-insatser
Fler utbrända på vinstdrivande sjukhus
Ungdomsmottagning på nätet
AEA-avgiften snart 90 kronor
Tecken på schizofreni kan vara effekter av trauman
Stora brister i psykologiska utlåtanden
Rättspsykologi allt viktigare vid brottmål

Psykologstudent 09

Förra årets succé - en nationell konferens för psykologstudenter, då arrangerat av studenter från Linköping återkommer den 14-15 februari 2009 i Uppsala. Syftet med konferensen är bland annat att inspirera, öppna för nätverk och stärka yrkesrollens betydelse. Något som studenterna uppenbarligen efterfrågar, då konferensen slår rekord i antal anmälda som i dagsläget är nära 400 personer. Psykologförbundet är en av sponsorerna och finns på plats med en monter. Dessutom kommer förbundsordföranden Lars Ahlin delta och informera om förbundets studentverksamhet.

Under lördagen kan deltagarna välja mellan tre parallella spår med olika workshops. Utöver detta kan man ta del av föreläsningar av bland andra Birgit Hansson, Anna Kåver och Frank Dattilio.

På kvällen blir det middag med efterföljande fest. Dagen efter finns möjlighet till gemensam brunch, samt en specialupplaga av Psykologer tittar på film. PTP-psykologer och legitimerade psykologer är också välkomna, de sistnämnda i mån av plats.

Läs mer på <http://psykologstudent09.se/>
2008-12-17

Patienternas ställning ska stärkas

En utredning föreslår nu att annan personal än läkare ska kunna bli patientens fasta vårdkontakt, och ansvarig för samordning och kontinuitet i hälso- och sjukvården. I ett delbetänkande i utredningen Patientens rätt i vården föreslås att beteckningen patientansvarig läkare, PAL, tas bort och att annan personal ska kunna få motsvarande ansvar för kontinuiteten och samordningen av vården för enskilda patienter.

I praktiken har det visat sig svårt att följa kravet på PAL, och inte minst inom psykiatrin har det bland annat varit psykologer som bidragit till patientens behov av säkerhet, samordning och kontinuitet. I det nu presenterade förslaget ska verksamhetschefen vara skyldig att se till att patienten får en fast vårdkontakt, och även om patienten själv begär det ska en sådan kontakt utses.

I delbetänkandet Patientens rätt – Några förslag för att stärka patientens ställning, föreslås dessutom att vårdgarantin blir lagstadgad, och att garantin stramas upp så att patienten inom 30 dagar efter besök hos läkare erbjuds specialistbedömning om vård, mot dagens målsättning om bedömning inom 90 dagar. Totalt ska det inte gå mer än högst 120 dagar från patientens första kontakt med primärvården till dess att en behandling påbörjas.

Utredaren Toivo Heinsoo vill dessutom lagreglera att landsting måste ge patienter

individuellt anpassad information om väntetider, valmöjligheter och innehållet i vårdgarantin. Utredaren vill också lagreglera kravet på landstingen att ge patientens individuellt anpassad information om behandling och möjlighet att välja vård i annat landsting, och att hemlandstinget ska hjälpa till med sådana kontakter. Men fortfarande ska det enbart gälla vårdgivare som har avtal med landstingen.

– Vår lagstiftning om offentlig upphandling reglerar hur man får knyta till sig vårdgivare, vilket gör det svårt att kunna välja fritt bland privata vårdgivare, säger Toivo Heinsoo. I utredningens sista delbetänkande, som ska presenteras hösten 2009, kommer förslag att presenteras på hur privata vårdgivare även utanför primärvården ska kunna knytas till den offentliga finansierade hälso- och sjukvården. Men redan våren 2009 ska ett delbetänkande med förslag om bidareutveckling och förbättring av en nationell rehabiliteringsgaranti presenteras. De nu presenterade förslagen föreslås träda i kraft 1 januari 2010.

2008-12-15

Extrapengar för KBT-insatser

Landstingen får 560 miljoner kronor extra från staten 2009, för att tillgodose behovet av behandling för ångest, depression, stress och smärta. KBT tillhör de insatser landstingen får ersättning för.

Sveriges kommuner och landsting, SKL, och regeringen har undertecknat en överenskommelse om rehabiliteringsgarantin de kommande två åren. Den innebär att landstingen får 560 miljoner kronor 2009 och 960 miljoner kronor 2010 för att finansiera behandling och rehabilitering vid de vanligaste sjukskrivningsdiagnoserna, det vill säga depression, lindrig eller medelsvår ångest, stress samt icke specificerad smärta i rygg, axlar och nacke. Dessutom har regeringen avsatt 100 miljoner kronor till forskning som landstingen kan söka.

Enligt överenskommelsen ska landstingen få 12 500 per påbörjad eller genomförd KBT-behandling och 50 000 kronor per påbörjad eller genomförd multimodal rehabilitering (team med läkare, sjukgymnast med flera som samordnar insatserna). 25 procent av ersättningen ska användas till att utveckla förutsättningarna för att snabbare kunna erbjuda rehabilitering.

2008-12-15

Fler utbrända på vinstdrivande sjukhus

Forskare på psykologiska institutionen vid Stockholms universitet har visat att sjuksköterskor som är anställda på privata vinstdrivande sjukhus löper större risk att drabbas av utbrändhet än sjuksköterskor anställda på förvaltningsdrivna sjukhus.

I forskargruppen som studerat utbrändhet bland sjuksköterskor ingick professorn i organisationspsykologi Magnus Sverke, doktoranden Niklas Hansen och docent Katharina Näswall, samtliga på psykologiska institutionen. Gruppen uppger att produktiviteten på olika sjukhus visar att privata sjukhus har en högre belastning på personalen, och att en förklaring till fler fall av utbrändhet kan vara att personalen pressas hårdare genom att färre anställda ska göra mer. Resultaten indikerar också att upplevelsen av att ha för mycket att göra, och konflikter i sin arbetsroll, är starkt bidragande faktorer för att beskriva sig själv som emotionellt utmattad och distanserad gentemot sina patienter.

I studien, som genomfördes 2001-2002, ingick 1 100 sjuksköterskor vid tre akutsjukhus: det privat vinstdrivande Catio S:t Görans sjukhus, det bolagiserade Danderyds sjukhus samt det förvaltningsdrivna Södertälje sjukhus. Studien har blivit accepterad för publicering i den vetenskapliga tidskriften International Journal of Nursing studies. Tidigare forskning har visat att utbrändhet bland sjuksköterskor bland annat ökar risken för medicinska felbehandlingar.

08-12-10

Ungdomsmottagning på nätet

Regeringen har tillsammans med Sveriges kommuner och landsting, SKL, lanserat en ungdomsmottagning på nätet, UMO.se, dit ungdomar mellan 13 och 25 år kan vända sig med frågor om bland annat psykisk ohälsa.

UMO.se ska vara ett komplement till de fysiska ungdomsmottagningarna och utgöra en möjlighet att få hjälp även på platser som saknar ungdomsmottagningar.

I redaktionsrådet för UMO.se sitter förutom två psykologer bland annat läkare, kurator och en sjuksköterska. Målsättningen med UMO.se är att öka tillgängligheten till hälso- och sjukvården för ungdomar. Erfarenheterna från ungdomsmottagningar visar att många som behöver hjälp inte söker den. Det finns inte minst en stor könsskillnad i benägenheten att söka hjälp; endast 11,5 procent av besöken 2007 var pojkar och unga män.

UMO.se erbjuder en möjlighet att anonymt ställa frågor och få hjälp. En fråga ska besvaras inom loppet av några timmar till som längst sju dagar. UMO.se innehåller även en mängd information om olika uttryck för psykisk ohälsa, så som ångest, sorg, självmordstankar, krisreaktioner och att leva med hedersnormer. Det är regeringen, genom integrations- och jämställdhetsdepartementet, som finansierar UMO.se. Kommuner och landsting ska svara för den långsiktiga driften av webbplatsen.

08-11-15

AEA-avgiften snart 90 kronor

AEA-avgiften sänks med 10 kronor från januari 2009, från 150 till 140 kronor. Med regeringens föreslagna rabatt på 50 kronor i juli nästa år blir avgiften 90 kronor.

-Arbetslösheten bland AEAs medlemmar är mycket låg. Vi hade trott att den skulle öka, men den har fortsatt att minska och legat still de två senaste månaderna. Därför sänker vi avgiften, säger Christer Hermelin, ekonomiansvarig på AEA.

Regeringen har dessutom föreslagit att a-kassorna ska få en rabatt på 50 kronor per medlem från och med juli 2009. Då kommer avgiften att vara tillbaka på 2006 års nivå: 90 kronor i månaden.

-Antalet psykologer som får ersättning från AEA var i oktober 2008 endast 53, det vill säga 1,2 procent av Psykologförbundets medlemmar som är anslutna till AEA. Det är en minskning med 0,3 procent från oktober 2007 då antalet ersättningsfall var 73.

Arbetslösheten bland psykologer är mycket låg. Totalt samverkar 25 Saco-förbund med AEA. Och i genomsnitt hamnar arbetslösheten för dem på 3,7 procent.

Även medlemsutvecklingen inom AEA har varit bättre än väntat, och det bidrar också till att man nu kan sänka avgiften. AEA har ändå förlorat medlemmar. Av dem som har gått ur är 40 procent över 60 år, enligt Christer Hermelin. Av Psykologförbundets medlemmar har under senaste året 281 gått ur AEA.

-De direktanslutna medlemmarna till AEA, som inte är med i något Saco-förbund, har ökat mycket, säger Christer Hermelin, men hur många som är psykologer vet han inte.

08-11-20

Tecken på schizofreni kan vara effekter av trauman

Symtom på tidigare trauman kan lätt förväxlas med schizofreni, vilket för den enskilde individen kan vara ödesdiger. Det uppger beteendevetaren och doktoranden Anna-Karin Neubeck på institutionen för medicin och hälsa vid Linköpings universitet.

Anna-Karin Neubeck har i sitt avhandlingsarbete intervjuat elva patienter strax efter dessa haft sina första psykotiska episoder. Djupintervjuer med dessa visade att tio av elva patienter hade upplevt svåra trauman i sin uppväxt. I åtta fall handlade det om sexuella övergrepp. Mycket tyder på att de prodromliknande fenomenen, så som

exempelvis ångest, vanföreställningar och perceptionsstörningar som samtliga intervjuade patienter upplevt, helt eller delvis orsakats av dessa traumatiska händelser. Den stora risken med en tidig schizofrenidiagnos, som inte kopplas till eventuella tidigare trauman, är att individen förs in på en stigmatiserande bana som i sig kan vara självuppfyllande och upplevas som hopplös, anser Anna-Karin Neubeck.

Disputationen ägde rum 21 november och titeln på hennes avhandling är:

The prodromal phase of what? A metapsychiatric analysis of the prodromal phase of schizophrenia.

08-10-25

Stora brister i psykologiska utlåtanden

Omkring 60 procent av alla ärenden som Etikrådet vid Sveriges Psykologförbund hanterar rör psykologiska utlåtanden och intyg. Det sade Håkan Nyman vid Psykologidagarna. Det kan bland annat handla om brister i kvaliteten på intygen, eller att psykologen uttalar sig om saker han eller hon inte undersökt.

–Ett vanligt klagomål är att psykologen använder allt för mycket facktermer, så att klienten inte förstår. Ett utlåtande ska ge ny kunskap även till klienten om sig själv, och till att han eller hon får del av adekvata åtgärder, sade psykolog Håkan Nyman då han vid Psykologidagarna i Göteborg presenterade den nya boken Psykologutlåtanden och intyg. Huvudförfattare är psykolog Ulla-Britt Selander.

08-10-24

Rättspsykologi allt viktigare vid brottmål

Rättspsykologi spelar en allt viktigare roll för att lösa brott. Det förklarade rättspsykologen Anders Granhag vid Psykologidagarna. Forskning inom vittnespsykologi, lögnens psykologi och psykologin bakom juridiska beslut kan förklara hur brottsutredningar ibland leder åt helt fel håll.

– Medan DNA-spår ligger bakom 2–3 procent av alla uppklarade brott så leder vittnesuppgifter till att 95 procent klaras upp. Vittnespsykologin är rättspsykologins viktigaste undergrupp, förklarade rättspsykologen Pär Anders Granhag vid Göteborgs universitet, vid ett seminarium om psykologins bidrag till vår rättssäkerhet vid Psykologidagarna i Göteborg den 23–24 oktober.